

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1984/87

KARAR NO : 1984/273

ÖZET : Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri-
nin görevine girmekle beraber, sıkıyö-
netim komutanının 1402 sayılı yasa'nın
13/son maddesi uyarınca Adli Yargı ye-
rinde bakılmasına gerek gördüğü dava-
ların, bu yargı yerince gözütlenmesi ge-
rektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Mete Dalgın

O L A Y : İstanbul'da yayınlanan Halkın Birliği adlı gazetenin sorumlu

yazı işleri müdürlüğünü yapan sanığın anılan gazetenin 21.11.1978 günü, 49 sayılı nü-
hasında yayınlanan yazılarla, komünizm propogandası yapıldığı, komünizmin övüldüğü, cumhu-
riyetin, hükümetin, adliyenin manevi şahsiyetini, devletin askeri kuvvetleri ile emniyet
ve mahfazakuvvetlerinin tahkir ve tezyif edilmesi nedeniyle hakkında TCK.nun 142/1-6.,
142/4-6., 159/1., 173/3., 80., 71. maddeleri uyarınca çeşitli kez cezalandırılması istemiyle
hakkında kanu davası açılmıştır.

İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi: 22.10.1979 günü, 1979/87-284 sayı ile; atılı
suçların, Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hak ve özgürlükleri ortadan
kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin kesin belirtileri kapsamında olduğu ge-
rekçesi ile görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Nolu Askeri Mahkemesi; Davayı mahkumiyetle
sonuçlandırmış, sanığın temyiz istemi üzerine konuyu inceleyen Askeri Yargıtay 3. Dairesi;
dosyanın 19. sırasında bulunan 16.1.1979 gün, 1979/29 sayılı yazı ile sıkıyönetim komutan-
lığınca gönderilen bu dava ile ilgili olarak ağır ceza mahkemesinin görevsizlik kararı
vermesi ve sıkıyönetim askeri mahkemesinin bu şekilde gelen dava ile ilgili olarak
sonuç karara varmasının kanuna aykırılık teşkil ettiği gerekçesi ile hükmün bozulmasına
karar vermiştir.

Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın daire kararına itirazı üzerine; Askeri Yar-
gatay Daireler Kurulu, 1402 sayılı yasa'nın 2301 sayılı yasa ile değişik 13. ve 15. madde-
leri ile suç, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine giren bir suç olsa dahi, sıkıyö-
netim komutanına suç dosyasını C. Savcılığı, Askeri Savcılık, Askeri ve Adliye Mahkemeleri-
ne gönderme yetkisinin tanındığı, ayrıca dosyanın gönderildiği makam ve mahkemelerin yet-
kisizlik ve görevsizlik kararı veremeyecekleri hükmü getirildiği, usul hükümlerinin geç-

miş e ş anil olarak tatbik edileceği, muhakeme henüz kesin olarak bitmemişse yeni kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren uygulamaya başlayacağını açık olduğu gerekçeleri ile Askeri Yargıtay 3. Dairesi'nin bu yöndeki kararında isabetsizlik görüldüğünü belirterek başsavcılığın itirazını reddetmiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Nolu Askeri Mahkemesi: 2.3.1984 günü, 1984/24-54 sayı ile; Askeri Yargıtay 3. Dairesi'nin bozma ilânındaki gerekçeler doğrultusunda görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece; her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında, 2247 sayılı yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuş, dosya İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 13.4.1984 günü, 1984/145 sayılı yazısı ile Uyumsuzluk Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyumsuzluk Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayar, Ali Suat Erkoç, Mustafa Aksoy, Cezmi Elgin, Neçati Karakış ve Ergun Argon'un katılmaları ile yaptığı 7.5.1984 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler okandıktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Canioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Önder Ayhan'ın Adli Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sanağa atılı suçlardan bir bölümünü, devletin varlığına yönelik olarak işlenmesi açısından, MOK'un 7 numaralı kararının 4. maddesi kapsamına girdiği ve bu yönü ile sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu açıktır.

Suçun, ideolojik amaçlı olması, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunması ve İstanbul ilinde 26.12.1978 günü ilân edilen sıkıyönetimden önceki üç ayın içinde işlenmesi nedeniyle, 1402 sayılı yasa'nın 13/a maddesi uyarınca Askeri Yargı yerinin görevine girceği kuşkusuzdur.

Ancak dosya dizi: 194'de yer alan İstanbul 1. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığının 16.1.1979 gün, 1979/29 sayılı yazısından, hazırlık soruşturması aşamasında suç evrakını alan sıkıyönetim komutanının "suçun sıkıyönetim ilânı ile ilgili hükümet kararındaki temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya matuf yaygın şiddet eylemlerinden olmadığı, sıkıyönetim ilân ve faaliyetleri ile ilişkili bulunmadığı" gerekçesi ile genel hükümlere göre işlem yapılmak üzere C. Savcılığına iade ettiği anlaşılmaktadır.

1402 sayılı yasa'nın 2301 sayılı yasa ile değişik 13. maddesi ile Sıkıyönetim Komutanına; sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunan ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine giren bir davayı, gerekli gördüğü takdirde adli yargı yerlerine

gönderme yetkisi tanınmıştır. Anılan maddeye göre, sıkıyönetim komutanının suç dosyasına gönderdiği C.Savcılarını, askeri savcılar, askeri veya adliye mahkemeleri görevsizlik ve yetkisizlik kararları veremezler. Bu hükmün, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin iş hacminin artması ve etkin görev yapabilmelerini sağlamak amacıyla konulmuş olsa da, bir usul hükmü niteliği taşımaktadır. Usul hükümlerinin ise, aksi şart edilmiş olmadıkça gariye yürütmeleri ne engel yoktur.

Anılan hükmeye göre, sıkıyönetim komutanı sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine girse dahi, bu mahkemelerde bakılmasına lüzum görmediği dava dosyalarını ilgili adli mercilere vermeye yetkili kılınmıştır.

Olayda; dosyanın 19. sırasındaki yazıda böyle bir yetkinin kullanılarak dosyanın adli mercilere gönderildiği görülmektedir.

Bu durumda, davanın 1402 sayılı yasa'nın 13/ son maddesi uyarınca Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden, İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden, bu nedenle, İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 22.10.1979 günlü, 1979/87-284 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 7.5.1984 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

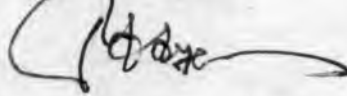
Başkan

Servet Tüzün

Uye

Y. İsmet Ayer

Uye

Ali Suat Erkoç

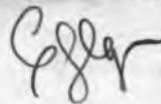
Uye

Mustafa Aksoy

Uye

Cemal Elgin

Uye

Necati Karakış

Uye

Ergun Arğan

